

Največji slovenski dnevnik
v Zedinjenih državah
Velja za vse leto ... \$3.50
Za po! leta \$2.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian daily
in the United States

Issued every day except Sundays
and Legal Holidays.
50,000 Readers

Telephone: CORTLANDT 4687.

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879.

Telephone: 2876 CORTLANDT

NO. 270. — ŠTEV. 270.

NEW YORK, SATURDAY, NOVEMBER 16, 1918. — SOBOTA, 16. NOVEMBRA, 1918.

VOLČNE XXVI. — LETNIK XXVI.

Nova nemška vlada

V NOVO NEMŠKO VLADO SO STOPILI TRIJE ZASTOPNIKI
BURŽUAZIJE. — VLADA NARODA V NEMČIJI DELA DOBER
UTIS.

London, Anglija, 15. novembra. — V poročilu na Exchange Telegraph iz Kodanja se navaja brzojavko iz Berlina, v kateri se glasi, da bodo stopili v nemški kabinet trije civilni politiki — Waldstein, dr. Dernburg, prejšnji kolonialni tajnik in Matija Erzberger, ki bo zastopal centrum.

Poročevalec pravi nadalje, da se pripravljajo sedaj sklicanje ustavodajna skupščina.

Četrtek je potekel v Berlinu mirno.

Prvi kabinet v Nemčiji po strmoglavljenju kaiserja je bil sestavljen izključno iz socializmov, vključno socialiste večine ter neodvisne. Prvo dejanje socialistične vlade je bilo, da je zaplenila kronsko last ter proklamirala splošne demokratične reforme.

Zmerne stranke niso imele v prvi vladi nobenega glasu.

Dr. Dernburg je znan kot prvi nemški trgovski državnik. V Združene države je prišel v septembru 1914, a brez oficijelnega naročila. Splošno se ga je smatralo za neoficijelnega zastopnika kaiserja. Bil je vodja nemške propagande v Ameriki.

Kodanj, Dansko, 15. novembra. — Vsa poročila, ki so dospela semkaj iz Nemčije, so sestavljena v bolj zaupnem tonu.

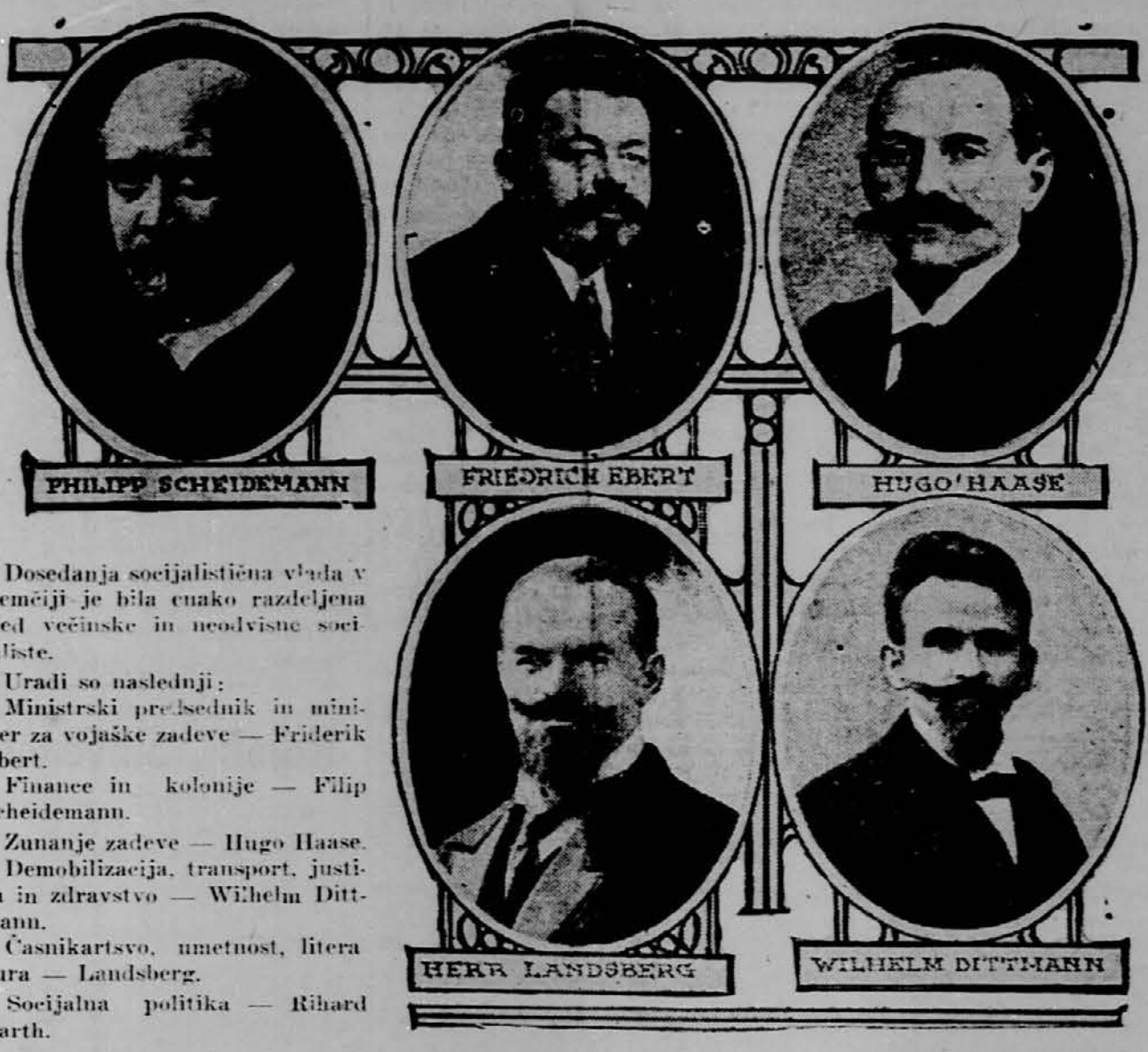
Dobro utis je napravila proklamacija socialistične vlade, da bo sklicala ustavodajno skupščino. — "Vorwaerts" izjavlja, da je napravila ta objava ustavodajno skupščino za gotovost.

Berlinski poročevalec "Hamburger Fremdenblatt-a" je vzradošen vsled razvoj zadnjih dni.

Vsa nevarnost za demokracijo pa še ni prešla, dasiravno se vlada zanaša na vojake, "ki imajo dejanski moč v svojih rokah".

Na sestanku vojakov se je zahtevalo razveljavljenje povelja za ustvarjenje civilne rdeče garde. Nekemu socialistu, ki je rekel: — "Tovariši, vi ste vendarle socialisti!" — se je odgovorilo s klicem: — "Mi smo vojniki!"

Nasprotovanje se je istotako zahtevi istega socialističnega voditelja, da se razširi revolucijo tudi na Anglijo in Francijo.

Nizozemska v škripcih

Nizozemski ekstremisti zahtevajo odstop kraljice Viljemine. — Ljudstvo nezadovoljno radi kaiserja

London, Anglija, 15. novembra. — Preteče postopanje nizozemskih ekstremistov, ki so zahtevali odstop kraljice Viljemine, se je povečalo na Nizozemskem, velike skrbi.

Prejšnji nizozemski vojni minister Jonkheer Colyn, ki je bil očetka julija v Londonu, se je v četrtek vrnil na Nizozemsko. Bi je poklican, da prevzame vlado. Prejšnji minister ima na Nizozemskem velik vpliv in je večkrat odklonil kraljično prošnjo, da sestavi novo vlado.

Haag, Nizozemsko, 15. nov. — Nizozemska vlada je izdala proklamacijo, v kateri nujno prosi sodelovanje naroda v "veliki krizi". Manjšina preti polastiti se vlade in izjavlja, da je njen namen vzdržavati red.

Washington, D. C., 15. nov. — Iz poročil, ki prihajajo iz Nizozemske, je razvidno, da povzroča položaj Nizozemske velike skrbi in da bo prisotnost prejšnjega nemškega cesarja in njegove družine ter njegovih najzvestejših privržencev tako razburila narod, da bo monarhija v nevarnosti.

Dasiravno je Viljem Hohenzollern v resnici jetnik na gradu grofa Bentincka, vendar ni jetnik svojih sovražnikov. Neposredna usoda kaiserja je le manjšega pomena v primeru z drugimi zadevami Evrope.

Vse kaže, da se je boljševizem naselil tudi na Nizozemskem. Pred vojno so bili odnosi med nemškim in nizozemskim dvorom nad vse pristrani in nizozemski boljševiki bodo navzočnost nemškega cesarja porabili za izgovor, da bo do vpriporili vstajo proti kraljici.

Protidinastično gibanje, ki se je pojavilo na Nizozemskem, ima več izvorov; nezadovoljnost nekaterih je bila dolgo skrita, pri drugih pa se je kazala skozi ves čas vojne. Prvi korak nezadovoljnosti je, da, ker je kraljica Viljemina 7. februarja 1901 vzela za moža nemškega princa mecklenburg-šverinskega Henrika, ki je pri narodu zelo nepriljubljen. Kmalu nato se je pričel čutiti berlinski vpliv.

Nizozemsko časopisje tudi živahno razpravlja o nameravanju Nemčije, ki je hotela tri leta pred sedanjostjo vojno v Agadisi krizi poslati skozi Nizozemsko tri armade zborov.

AMERIŠKI ODPOSLANCI

Državni tajnik Lansing bo načelnik ameriške mirovne delegacije. Zavezniki bodo ospešili konferenco, da preprečijo anarhijo ter pomagajo mirovni industriji.

Washington, D. C., 15. nov. — Razvoji v Evropi, ne le vojaški temveč tudi oni na polju mednarodne politike ter razpoloženja revolucionarnega duha, katere je o paziti v demobiliziranem civilnem prebivalstvu centralnih držav in ki se lahko razširi tudi na sosednje države, so uplivalo na zaveznike in ameriško vlado, da odredi čim prej mogeč sestanek mirovne konference.

Atlantiški kabel je bil danes preobložen z vladnim delom ter domnevali, v vladnih krogih, da skušajo priti prizadeti do soglasja glede časa in prostora za vzporeditev mirovne konference, glede pogojev ter glede narodov, katere naj se pripravi k mirovni konferenci.

Razmišljanje o zadnjem vprašanju bo najbrže zahtevalo precej časa, kajti skoro vsaki dan je pričakovati kakšne nove države. Preje je prevladovala razpoloženje, naj se zavleče sestanek mirovne konference toliko časa, da se razmere v Evropi nekoliko ustalijo. Drugi razmisleki pa so dovedli zaveznike vlade končno do sklepa, da se vsi konferenca v najkrajšem času.

Nadaljni vzrok tega sklepa je bil, da hočejo zaveznike vlade čimprej pomagati bednemu civilnemu prebivalstvu v centralnih državah. Izjavlja se, da je rešilno delo mogeče vsi najlažje potem, ko se je sklenilo formalne mirovne pogodbe.

da napade Anglijo. Ves čas sedanje vojne se je nahajala Nizozemska v mučnem položaju: Nemčija je stalno kršila nevtralnost dežele s tem, da je skozi Nizozemsko dovažala kontraband v Belgijo, da je rabila nizozemske ladje itd., proti čemur je Anglija protestirala in v vsakem drugem slučaju bi bilo prišlo do vojne. Vendar pa je bilo jasno, da je bila Nizozemska k temu prisiljena in da je velika večina naroda, razum dvora, simpatizirala z zaveznicami. Nizozemska se nemškimi zahtevam ni mogla vstavljati, ker bi jo sicer zadela usoda Belgije.

Najbolj pa je razburil narod sprejem nemških beguncev od strani nizozemske vlade. Na vsak način bo navzočnost Viljema na Nizozemskem povzročila spor med narodnim dvorom.

Iz Nemčije

Nemška vlada je poslala washingtonski vladi nujno prošnjo za hrano. — Lansing bo poslal prošnjo najvišjemu vojnemu svetu. — Nemčija bo dobila hrano od ameriških vojaških zalog v Franciji.

Berlin, Nemčija, 15. novembra. Po brežičnem brzojavu preko Londona, (Ass. Press). — Nemška vlada je poslala predsedniku Wilsonu poročilo, proseč ga, "da se reši nemški narod pogina vsled lakote in anarhije", da naj kakor hitro mogeč pošlje svoje zastopnike v Haag ali pa v kako drugo mesto.

Poročilo se glasi: Državnemu tajniku Lansingu: Nemška vlada in nemški narod sta hvaležno sprejela vest, da je predsednik Združenih držav pripravljen poslati hrano v Nemčijo. Boda je silna.

(Nekaj besedila se ne more čitati). Prepričan sem, da se ne sklicujem zastoj na človečanski čut predsednika, ako Vas prosim, da mi izročite prošnjo, da pošlje, da se reši nemški narod pogina vsled lakote in anarhije, v Haag ali pa na kak drugi kraj svoje pooblaščenice.

Washington, D. C., 15. nov. — V političnih krogih se zagotavlja, da bo prošnja Nemčije za hrano poslana najvišjemu vojnemu svetu. Po mnenju ameriške vlade hočejo nemške žene in nemška vlada doseči s svojimi prošnjami samo, da bi se pogoj premirja omilili, zato pa je sklenila vlada Združenih držav, da se morajo vse tozadevne prošnje poslati najvišjemu vojnemu svetu, ne pa samo Združenim državam.

Danes se je naznanilo, da je državni tajnik Lansing sporočil nemškemu zunanjemu ministru dr. Solfu v Berlin, da naj pošlje prošnjo Nemčije zaveznikom. Prošnja nemških žen na predsednikovo soprogo ne bo imela nikakega vpliva na pošiljanje hrane, katero nemški narod tako zelo potrebuje. V prošnji se namreč poudarja, da Nemčija ne bo imela živilskemu administratorju Hooverju, ki bo jutri odstopal v Francijo. Po svojem prihodu v Evropo se bo posvetoval o tem z zavezniki zastopniki in njemu bo izročeno nadzorstvo nad pošiljanjem hrane iz Amerike.

Ker je znano, da je Nemčija v veliki bedi, se bo poslala hrana najprej iz obstojećih ameriških zalog v Franciji, pozneje pa bodo zopet nadomeščene iz Amerike. Združene države in druge vlade so dale Nemčiji zagotovilo, da

Jugoslovanski kongres v Parizu

DELEGATJE PROVIZORIČNE VLADE V ZAGREBU RAZPRAVLJAJO S TRUMBIČEM IN PAŠIČEM. — PAŠIČ PRISTAL NA VSE ZAHTEVE DR. KOROŠČA. — SPREJETI ZAKLJUČKI POMENIJO POKOP KRFSKE DEKLARACIJE. — ZAGREBSKA VLADA POVELJNIK VOJSKE IN MORNARICE. — USTAVOTVORNA SKUPŠČINA VRHOVNO TELO ZA ORGANIZIRANJE NOVE DRŽAVE.

7. t. m. se je vršila v Parizu konferenca med odposlanci provizorične vlade v Zagrebu, dr. Korošcem, dr. Čingrijo in še jednim članom, katerega ime pa ni mogeče na brzojavki razbrati, ter dr. Trumbičem, predsednikom Jugoslovanskega Odbora v Londonu in srbskim ministrskim predsednikom Pašičem.

Dr. Korošec je predložil naslednje zahteve provizorične vlade v Zagrebu:

1. — Vladi Srbije, Amerike, Francije, Anglije in Italije se naj naprosijo, da priznajo Jugoslovanski Narodni Svet v Zagrebu, za vrhovno oblast novo osnovane države Srbov, Hrvatov in Slovencev na vsem jugoslovanske ozemlju bivše avstro-ogrške monarhije.

2. — Teiste vlade se naj naprosijo, da priznajo Jugoslovanski Narodni Svet v Zagrebu kot vrhovnega poveljnika bivše avstro-ogrške mornarice, katero so zavzeli Jugoslavlani in ki je zadobila s tem zavezniki značaj.

3. — Jugoslovanski vojski, sestavljeni iz jugoslovanskih čet bivše avstro-ogrške vojske, ki pa je prisegla zvestobo Jugoslovanskemu Narodnemu Svetu, se ima priznati značaj vojskujoče se in zavezne vojske.

4. — Dr. Ante Trumbić se ima priznati uradnim predstavnikom Jug. Nar. Sveta pri zaveznikih vladah toliko časa, da se ustroji skupna država s Srbijo.

Konferenca je dalje soglasno proglasila, da se ima osnovati skupno ministrstvo združene srbsko-hrvatsko-slovenske države.

Srbija izjavlja, da se odstrani vse politične in carinske meje na celim ozemlju Slovencev, Hrvatov in Srbov. Administrativna jugoslovanski pokrajini se za sedaj ne bo menjala, vse izpremembe v organizaciji nove države Srbov, Hrvatov in Slovencev pa bo odredila ustavotvorna skupščina, ki bo vrhovni faktor celokupnega naroda.

Ministrski predsednik Pašić je odobril v imenu srbske vlade vse te zahteve ter obljubil, da jih bo sporočil zavezniki vladam in da jih bo podpiral z vso svojo avtoriteto.

Končno je sprejela konferenca odločno resolucijo proti akciji italijanskih oblasti na jugoslovanskem ozemlju.

BRZOJAVKA PREDSEDNIKA

Predsednik Wilson je poslal belgijskemu kralju čestitke ob priliki rojstnega dneva.

Washington, D. C., 15. nov. — Predsednik Wilson je poslal danes po kablu naslednjo brzojavko Albertu, belgijskemu kralju, ob priliki rojstnega dne slednjega:

Njegovemu veličanstvu, kralju Belgijcev, Bruselj.

Nikdar se ni noben narodni praznik završil ob bolj pomembnem trenutku in še nikdar niso prihajale čestitke bolj iz srca kot so ne, katerim dati izraza je moj visok privilegij.

Ko je stala pred neposrednim uničenjem si je pridobila Belgija s svojim samozrivanjem častno mesto med narodi, krono slave, ki je neminljiva, čeprav bi bilo vsa, drugo izgubljeno.

Nevarnost je odvrnjena, ura zmage je napočila in z njo obljuba novega življenja, polnejšega, večjega in bolj plemenitega kot se ga je kdaj poznalo.

Kri junaških sinov Belgije ni tekla zaman.

Woodrow Wilson.

Baltiška konfederacija.

London, Anglija, 15. novembra. Državni sveti Estonije, Litve, Kurlandije in Oesel otokov so sklenili, da napravijo skupno baltiško državo.

Umor finskega guvernerja.

Kodanj, Dansko, 15. novembra. Generalnega majorja Seyna, ki je bil prej generalni guverner Finske, je množica vzela iz bolnišnice in ga vtopila ali pa vstrelila.

se bo razpravljalo o potrebi nemškega naroda. Kar se tiče ameriške vlade, bo celo zadevo prepustila živilskemu administratorju Hooverju, ki bo jutri odstopal v Francijo. Po svojem prihodu v Evropo se bo posvetoval o tem z zavezniki zastopniki in njemu bo izročeno nadzorstvo nad pošiljanjem hrane iz Amerike.

Ker je znano, da je Nemčija v veliki bedi, se bo poslala hrana najprej iz obstojećih ameriških zalog v Franciji, pozneje pa bodo zopet nadomeščene iz Amerike.

POVRATEK VOJAKOV.

Po 300,000 ameriških vojakov bo prihajalo domov na mesec v sovražniških ladjah. — Hurley bo odšel v Evropo ter rekviriral 15 nemških parnikov za prevoz amer. čet.

Kakorhitro bodo formalnosti, ki so zvezane s prevzetjem petnajstih velikih nemških potniških parnikov, končane, bodo pričeli z odpošiljanjem ameriških vojakov, ki se nahajajo v Franciji in sicer po 300,000 na mesec. Ceni se, da ne bo treba več kot osem mesecev, da se spravi nazaj celo ekspedicijsko četo, če bo mogeče vzdržati nameravano naglo.

Ta cenitev pa se tika le rešitve transportacijskega problema kot je izjavil E. N. Hurley, načelnik plovbenega sveta Združenih držav. On osebno študira sredstva, kako spraviti ljudi generala Pershinga domov tako hitro kot se jih je odposlalo ven. Če bo primerno spraviti ljudi domov s tako naglo kot se jih je odposlalo, je seveda odvisno od vojnega departmanta.

Mr. Hurley bo odstopal danes na "Olympicu", v Francijo, da se loti naloge prevzetja nemških in avstrijskih ladij, na katerih se bo privedlo domov naše vojake.

Na prošnjo nemških žena se bo dogovorilo, ko bo dospel Mr. Hoover, ki potuje obenem z Hurleyem, v Francijo. Nemcem bodo odgovorili, da bodo pričela prihajati živila v lačno Nemčijo takoj, ko prevzame Amerika petnajst velikih nemških parnikov, ki leže se; daj v Hamburgu in Bremenu ter enako število avstrijskih ladij.

Zavezniki v Carigradu.

Solun, Grška, 15. novembra. — General Bunoust, poveljnik francoskih čet in angleški poveljnik general Wilson sta včeraj na neki francoski ladij prišla v Carigrad in sta bila prva zaveznika zastopnika, ki sta prišla v mesto. Ladija je bila prvotno nemški potniški parnik, katerega je francoska vlada zaplenila, ko je bil interniran v Cherbourgu.

Konec cenzure.

Washington, D. C., 15. nov. — Vladni cenzurni urad je danes naznanil, da je končana časnikarska cenzura v zvezi z brzojavnimi črtami po kablu in na kopnem.

Nemčija -- ponižana na isti zemlji kot je bila povišana

To je posnetek nemške, ne francoske slike. Predstavlja nam prizor v zgodovinski palači v Versailles, ko je diktiral Bismarck Franciji pogoje po nesrečni vojni 1870-71. Na levi strani je videti Bismarcka, ki stoji ponošeno ter tepta z nogami "papirne čunje", ki so postale sedaj tako usodopolne za Nemčijo. V sredini stoji Jules Favre, dočim sedi v naslonjači Louis Thiers. Oba sta bila pooblaščenca Francije. Nemški slikar si je izbral za svojo sliko trenutek, ko spoznata oba Francoza vso veličino poraza domovine od strani krutega sovražnika. Thiers nam nudi sliko duševno in telesno uničenega človeka, ki razmišlja o grozotah, katerim ne more uiti domovina.

Sedaj, ko je sklenila Nemčija, ni opozarjali Nemce, naj ne tirajo s zavezniški premirje, katero jo je tako ponižalo kot ni bil še nikdo. Ponižanje, bi bilo dobro, spomniti se značilnega premirja, ki je bilo sklenjeno po francosko-pruski vojni, ki se je vršila 1. 1870-71.

Vojna se je začela dne 19. julija 1870. Prva bitka se je vršila pri Saarbričku dne 2. avgusta.

Toda 14. avgusta je prva nemška armada napredovala ter dospela v neposredno bližino Metz, kjer je bil francoski poveljnik maršal Bazaine.

Bazaine je bil premagan pri Mars-la-Tour 16. avgusta. Dva dni pozneje se je pa vršila velika bitka pri Gravelotte. Posledica te bitke je bila, da ni mogel Bazaine iz Metza nikamor ter da je ostal tam, dokler ni bil prisiljen vdati se dne 27. oktobra istega leta.

1. septembra se je vršila bitka pri Sedanu.

Tedanji francoski cesar Napoleon III. je bil premagan in njegova armada je bila obkoljena. Naslednjega dne se je vdal s 83,000 možmi, 40 generali, 230 štabnimi častniki in 2,595 navadnimi častniki. Onega dne, ko se je vršila bitka, so vjeli Nemci 21,000 častnikov in mož.

Ko je dospelo poročilo o padcu Sedana v Pariz, je nastala takojšnja izpremembra. Proklamirana je bila tretja republika z vlado narodne obrambe, sestoječa iz Julesa Faurea, Vremieuxa, Ferryja, Julesa Simona in Gambette. Načeloval ji je gen. Trochu, vojaški načelnik Pariza.

Nemci so se neprestano bližali Parizu in 19. septembra je bilo mesto obkoljeno.

Strassburg se je vdal dne 28. septembra.

V onem času je Francija napravila prvi poskus, da konča vojno. V nemški glavni stan je dospela potem neke nevtralne države mirovna ponudba. Nota je bila zelo skrbno sestavljena. Francozi so v

ti vsled vojne. Le na ta način ga je mogoče napraviti pripravljenega za mir.

Bush je bil več kot 25 let v oficijelni in privatni zvezi z kanceljem. In v zvezi z njim je bil tudi za časa prusko-francoske vojne.

Thiers je pa tedaj hodil po raznih evropskih državah in iskal pri nevturalcih zaslombe.

Skoraj vsi so simpatizirali z njim, pomagati mu pa nihče ni hotel. Ker je pa postajala sila vedno večja, mu slednjič, — to je bilo meseca novembra — ni kazalo drugega kot začeti pogajanja z Bismarckom.

V začetku se je vsem dozdevalo, da bodo dosegli 25 dni trajajoče premirje, misleč, da bo mogoče tekom tega časa preskrbeti Pariz s hrano. Bismarck temu sprva ni nasprotoval, toda slednjič je izjavil, da ne sme priti v stradalno mesto niti kosček hrane.

Ta zavrnitev je pa zopet napravila konec vsem pogajanjem glede premirja.

Francija je imela tedaj le par armad, ki so bile pa le napol obožene in so stradale. Pariz je — stradal. Nemci so s topovi streljali na vsakega Parižana, katerega je lakota prisilila iz mesta, da je šel po okolici pobirat krompir.

In v takem strašnem stanju je vzdržala Francija do 23. januarja leta 1871. Tedaj se je bil Favre še enkrat obrnil na železnega kancelerja.

Seja se je vršila v Versaillesu. 18. januarja je bil vtakozvani stekleni dvorani pruski kralj Viljem razglašen nemškim cesarjem.

Na prvi seji med Favrom in Bismarckom, ki se je vršila konec septembra, je nemški kanceler zahteval, naj se vda mesto Strassburg, ki se je tedaj še vedno branilo.

— Kralj — je rekel kanceler, — je pripravljen skleniti premirje pod pogoji, katere bova midva določila. Kot sem vam že povedal, da mora civilno prebivalstvo trpe-

ti vsled vojne. Le na ta način ga je mogoče napraviti pripravljenega za mir.

Favre ga je prekinil rekoč: — Ekseleuca, na vsak način moram sporočiti svoji vladi vse, kar sem govoril z vami. Priznam vam pa, da nimam poguma ponoviti svojemu narodu vaših besed. Posadka v Strassburgu je s svojim junaštvom začudila ves svet. Če bi se ta posadka prostovoljno vdala, bi jo ljudje smatrali za strahopetno.

— Jaz pa nisem vašega mnjenja, — je odvrnil Bismarck. — Vi sami dobro veste, da je Strassburg brez hrane. Nam ni treba ničesar drugega kot mesto še enkrat napasti, pa se bo vdalo. Če se sedaj ne sporazumeva, bo gotovo do petka v naših rokah.

— Dobro je, — je odvrnil Favre, — pa pustiva ta predlog in razpravljajva o drugih. Kaj ste mislili o oni garanciji glede Pariza, o kateri ste govorili včeraj?

— Nič posebnega. Prusi morajo dobiti utrdbo, s katere je mogoče kontrolirati celo mesto.

— Potem je pa boljše, če se celo mesto vda. To je torej že drugi predlog, katerega ne morem sporočiti svoji vladi.

Te pogoje je torej zavrnila vlada narodne obrambe konec meseca septembra.

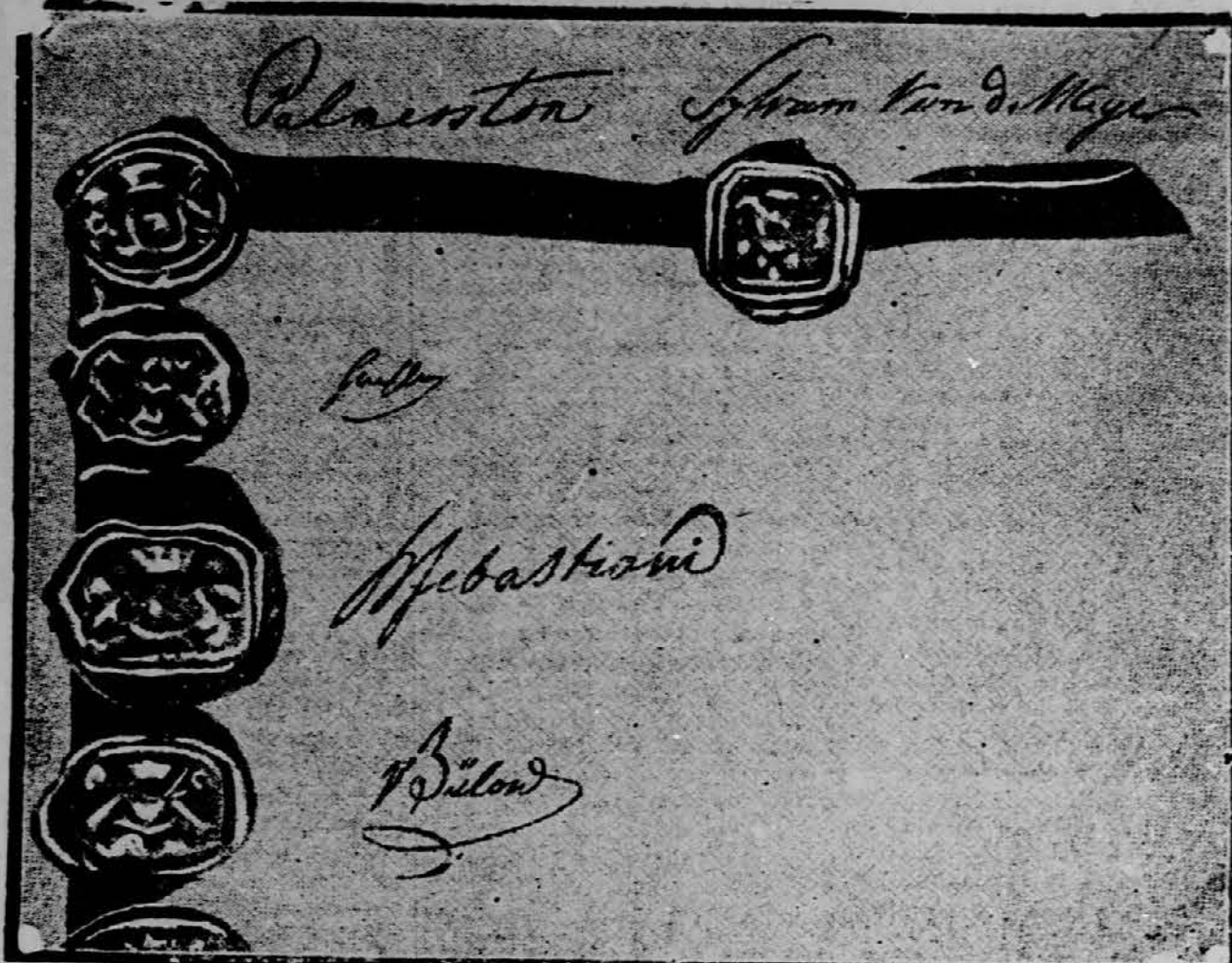
Toda trije meseci nadaljnega stradanja so prisilili Francijo na kolena. Po pet dni trajajočih pogajanjih med Bismarckom in Favrom je bilo slednjič 28. januarja sklenjeno premirje.

V pogojih glede premirja je bilo zahtevano sledeče:

— Francozi morajo izročiti vse pariške trdnjave in ves vojni material Nemcem. Redne pariške čete morajo kot vojni jetniki odložiti orožje. Narodna garda lahko obdrži svoje orožje, ne sme pa imet drugega opravka kot vzdrževati mir v mestu.

30. januarja so vihrale pruske zastave v francoskem glavnem mestu.

MESTO, KJER SO SPREJELI NEMŠKI ODPOSLANCI ZAVEZNIŠKE POGOJE ZA PREMIRJE.

Na sliki vidite reprodukcijo podpisov k pogodbi, katero so sklenile velesile z ozirom na Belgijo. Obvezale so se, da bodo v vsakem slučaju spoštovali nevtiralnost Belgije, kar pomenja, da ne sme v slučaju vojne nobena vojskujoča se sila iti preko belgijskega ozemlja. Nasilno kršenje te pogodbe od strani Nemčije je spravilo Anglijo v vojno proti Nemčiji, kar je bilo odločilnega pomena za poraz nadutega Nemca.

mestu. Ti pogoji pa so se tikali samo Pariza, dočim je bil ostanek Francije pod prusko teto. Francoska armada je po silnem stradanju ušla preko švicarske meje, samo da bi ji ne bilo treba vdati se Nemcem.

Nemška armada, broječa 500 tisoč mož je zasedla vse važnejše francoske strategične črte. Mirovna pogodba, ki je bila sklenjena mesec pozneje, je določala sledeče:

— Francija mora odstopiti velik del Lorenske in Alzaije z Metzom in Thionville vred. Belfort naj ostane v francoskih rokah. — Francija mora plačati \$1,000,000,000 vojne odškodnine. Peti no tega leta 1871, ostanek pa v obrokih tekom treh let.

Kakor hitro stopi pogodba v veljavo, bodo Prusi zapustili Pariz in njegovo okolico. Z ostalega dela Francije bodo pa odšli pruski vojniki tedaj, ko bo plačana odškodnina.

Prebivalcem Alzaije in Lotaringe naj bo dovoljeno izbrati svojo narodnost.

Nemške čete, katere bodo ostale v Franciji, mora preživljati in preskrbovati Francija, ne pa one francoske province, v katerih so nastanjene.

Pogajanja glede definitivne pogodbe se bodo vršila v Bruslju, kakorhitro bodo Francozi tej pogodbi zadostili.

Za Francijo sta podpisala to pogodbo Thiers in Favre.

Favre piše v svojih spominih o Bismarcku sledeče:

— Ko sva prišla s g. Thiersom k njemu, je bil videti zelo nestrpen in nervozen. Ko je branil g. Thiers interese Francije, ga je Bismarck prav nesramno nahnul. Ta človek ne mogel razumeti, kako more imeti Francoz ljubezni do svoje domovine. Čimbolj sva mu prigovarjala, tembolj nestrpen je postajal. Kakor hitro je

prišel na vrsto kak predlog, ki bi bil Franciji v prid, je Bismarck vzrožil. Pozneje sem izvedel, da je ravno prejšnji dan dobil poročilo od lorda Granville. Sredi pogajanj je vstal in jezno vzkliknil:

— Jaz prav dobro vem, da nimate v sebi druge misli kot začeti čimprej z novo kampanjo. In pri tej novi kampanji vam bodo pomagali vaši prijatelji Angličani.

To je bilo tedaj, ko je šlo za odškodnino. Bismarck je sprva vstrajal pri tem, da mora znašati odškodnina 1,200,000,000 dolarjev. Francoski delegati so pa proti temu protestirali in so dobili dobro moralno pomoč od Angličan. Lord Granville je poslal namreč v imenu Anglije protest za stopnikom v Versailles. Slednjič je bila odškodnina znižana na zgoraj omenjeno svoto.

Favre mu je odvrnil:

— Če dobimo prijatelje v Evropi, to je znamenje, da jih imamo. Ta sarkazem pa je Bismarcka zelo razdražil. Začel je nervozno letati semtertja po mali sobi in je slednjič vzkliknil:

— Vrnemite mi, da sem dober, ker vas hočem poslušati. Naših pogojev se ne da zavreči. Stavili smo jih in so taki kot ultimatum. Če jih hočete sprejeti, je dobro, če jih nečete, pa pustite. Jaz se nočem več vmešavati v te zadeve. Ko boste jutri zopet prišli, pripeljite s seboj tolmača. Od danes naprej ne govorim več francoski.

Dotedaj se je Bismarck pogajal v francoskem jeziku.

Slednjič se je s posredovanjem Al. de Rothschilda rešila zadeva glede vojne odškodnine. Pogodba je bila pripravljena za podpis v nedeljo ob eni popoldne.

Francoski delegati so hoteli točno ob določeni uri na svojem mestu. Toda Bismarcka ni bilo nik

jer. Čakati so morali cele tri ure predno je prišel. Prišel je ponosno, zavedajoč se svoje moči in je podpisal pogodbo z zlatim peresom, katerega so mu bile v ta namen poslane nemške ženske.

Thiers in in Favre so podpisali pogodbo molče.

Tri dni pozneje so zmagovite nemške čete šle skozi Arc de Triomphe de l'Etoile po Avenue des Champs Elisees.

Thiers je na vse načine prosil Bismarcka, naj bi ne dopustil kaj takega, toda 'železni kanceler' je ostal neizprosno.

Njegov namen je bil, da izpije Francija do dna kupo trpljenja.

Zmagoslavni sprevod je vodil Bernhardt, ki je bil najbolj značilen eksponent pruskega barbarstva. Naročeno mu je bilo jahati naprej in pripravljati pot. Ko je prihajal skozi Arc de Triomphe po Champs Elisees, je opazil pred seboj silno množico, ki se je bila zbrala na Place de Concorde. — Ljudje so se tako strnili krog njega in njegovih tovarišev, da niso mogli nikamor naprej. Bernhardt je zapovedal huzarjem, naj stopijo s sedel in naj vzamejo v roko karabinijere. Zatem je zakričal:

— Vsak, kogar bom dobil na te trgu, bo vstreljen.

To je bilo pred 48. leti. — Na istem mestu, torej v Versailles, kjer je bila rojena nemška ošabnost, je bila Nemčija te dni strahovito ponižana.

Kar je bil Bismarck pred 48. leti z železom vstvaril, je te dni — počilo.

Od velike sile so ostale samo če-pinje.

SCENES IN SEDAN, WHERE THE PREMISTICE WAS SIGNED.

Za staro pravdo

POVEST IZ LETA 1515.

Spisal Peter Bohinjec.

IV.

KMETOVE TOŽBE.

Punt slovenski — tiho! —
že se sklepa,
Koder naš jezik dlova;
Zveza tajna veže kmeta,
Stara naj pravda velja.
A. Askere.

piši, da sem moral dati davek od nove hiše, ki sem si jo postavil, kar ni bilo doslej še nikoli. Moj sosed pa, ki mi je prodal del sveta za stavbo, je moral dati graščaku zato desetino, kar je spet nekaj novega.

"E", se zareži star Žerovničan. "naj bi že dajali davke, brez katerih cesar ne more živeti, ali samovoljno nakladati davke, kakor dela to Jurij Krajski, izmišljati si vsake vrste doklade, naklade in priklade, to ne gre in ne gre. Mi radi plačamo davke, ki so v urbarni predpisani, drugih pa se branim in to po vsej pravici. Blejski pitepenec nam ne bo predpisoval davkov. Mi spoštujemo cesarja Maksima, mi ljubimo briksenskega škofa, toda Jurija Krajskega ne mramo. Tako piši, ljubi naš Šimen!"

"Res je!" se vtakne vmes Matijaž Klander. "Ti zakupniki, ti krivososi nalogajo samovoljno druge davke, katerim ljudje komaj imena vedo; a če ljudje ugovarjajo, pa se jim pravi: Cesar mora imeti ljudi in denar, drugače ne more braniti svoje države. In vendar cesar dostikrat je za to ne ve. To gre vse v malho teh nikdar sitih volkov, teh oskrbnikov, teh zakupnikov graščin. Pa vendar moramo biti pravičniki. Mladi Kristof jim ni podoben. To je vse drug mož. On stoji na naši strani. In ker se poteza za našo 'staro pravdo', zato ga grajski lisjaki nemarajo. Radi bi mu vzeli prvenstvo. Ali ne pojde! Kristof je možak, ki ne bo prodal svojega prvenstva za skledo leče."

"Bog živi gospoda Kristofa!" se odzovejo mnogi glasovi.
"Koliko smo že dali samo turškega davka!" se oglasi star Dolinec. "Osemnajstkrat jih ponujam, da so prišli na Kranjsko, a vendar gospoda nič ne opravi zoper nje. Zapre se v svoje gradove, nas pa prepusti svoji usodi. Ko bi ne bili kmetje sami napravili tabakov v katerih smo se branili, bi že ne bilo nobenega kmeta več na Kranjskem."

"In ko bi bilo samo to. Domo vino bi že še branili, ali kaj, ko nam ne privoščijo niti življenja! Le mešani naj smejajo tržiti, kmet pa naj samo dela in plačuje. Taka je bila prej le v gotovih časih, zdaj pa imamo tlako vsak dan v gradu. Komaj bi bilo, da bi kmetje še zibati hodili grajske otroke."

Vsi se zasmejejo. A že se oglasi drugi:

"Denar tudi ne velja, če ne plačaš graščaku v dobrem črnem denarju. Ko sem plačeval kupno pravico, sem izgubil pri vsakem rajniku 18 vinarjev. Pa kaj mi je Krajski naredil? Ko sem bil nevoljen in sem rekel, da mi krivice dela, mi je vzel posestvo vseh kupne pravice, češ, da sem uporabljal in odaj sem bečal."

"Sramotno! Nezastisljano!" so kmetje godrnjali ter dvigali pesti.

(Dalje prihoduje.)

Pismo iz ujetništva

Asinara, 15. okt. 1918.

Slavno uredništvo: —
Prosil bi, da bi v Vašem cenju listu objavili sledeče:

Jaz, Lovrene Mav, iščem svojega brata Janca Mav, ki se nahaja v Ameriki. Jaz se nahajam že preko dve leti v italijanskem ujetništvu. Zelo bi rad izvedel, kje se sedaj nahaja. Prosim cenjene rojake, kateri vedo kaj o njem, da mi naznanijo njegov naslov ali ga opozorijo na to pismo, če pa on sam bere te vrstice, ga prosim, da mi takoj piše.

Prosil bi Vas tudi, g. urednik, če bi mi hoteli pošiljati Vaš list "Glas Naroda".

Vas iskreno pozdravljam, kakor tudi vse rojake in rojakinje širom Amerike.

Lovrene Mav.
Nr. 4126 Prigioniero di Guerra.
39. Compagnia L. P.

Italia. Asinara.

Zakaj hočemo Slovenci demokracijo? Ker smo bili od nekdaj demokraciji, ker ne poznamo med seboj plemstva. — To je dokazano v članku "Poglavje o stari slovenski demokraciji", priobčenem v Slovensko-ameriškem Koledarju za leto 1919.

Sporazumljenje Jugoslovancov

Švicarsko poročilo, da se hočejo Hrvati priključiti Avstriji, je zanimal dr. Bogumil Vošnjak, član Jugoslovanskega Odbora. Popolnoma avtoritativno poročilo srbskega poslanstva v Parizu pa je absolutno pojasnilo položaj. Združena država Srbov, Hrvatov in Slovencev bo kmalu ustanovljena in mirovna konferenca bo morala le odobriti sklep in odločitev združenega jugoslovanskega naroda.

Pri konferenci, ki se je vršila dne 7. novembra v Parizu, sta dr. Korošec, predsednik in Čingrija, član Jugoslovanskega Narodnega Sveta v Zagrebu, predložila pogoje za sodelovanje s srbsko vlado.

Dr. Korošec je naprosil v posebni poslanici srbsko, francosko, angleško, italijansko in ameriško vlado, naj se Narodni Svet v Zagrebu prizna kot najvišjo državno oblast, katero se je pred kratkim ustanovilo v mejah jugoslovanskega ozemlja prejšnje monarhije ter kot vrhovno poveljstvo mornarice te države.

Prosil je, naj se jugoslovansko armado prizna kot vojskujočo se in zavezniško.

Dr. Trumbić, predsednika Jugoslovanskega Odbora, naj se prizna kot uradnega zastopnika Narodnega Sveta v Zagrebu pri zavezniškim vladam in da jo bo podpiral s celo svojo avtoriteto.

Nikola Pašić je izjavil, da bo takoj sporočil to poslanico zavezniškimi vladam in da jo bo podpiral s celo svojo avtoriteto.

Pariska konferenca je soglasno in navdušeno proglasila ustvarjenje skupnega ministristva Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Srbija je proglasila, da ne obstaja več nobene politične in carinske meje v notranjosti jugoslovanskega ozemlja, vključno Srbijo in Črnozero. Administrativne organizacije jugoslovanskih dežel se ne bo izpremenilo, dokler ne določi ustavodajna skupščina izpremembe administrativnih skupin.

Konferenca je protestirala proti akciji italijanskih oblasti v jugoslovanskem ozemlju.

Protest

Društvo Pirija šte. 23 SNZ. v New Yorku je poslalo državnemu tajniku Robertu Lansingu naslednji protest proti okupaciji naše zemlje od strani italijanske vojske:

Hon. Secretary of State,
Washington, D. C.
Mi, Jugoslovani in posebno še Slovenci, sami sebe s strahom izprašujemo, kaj se bo zgodilo z našo deželo, ki meji na Italijo? Bojimo se, da da bo postala druga Alžacija-Lotaringija. Italijanska propaganda je prepričala skoro celo ameriško javnost, da so italijanske zahteve upravičene.

Italija zahteva celo slovensko Primorje (Goriško, Gradiško, Trst, Istro) in del Koroške, Kranjske, Hrvatske, Dalmacije in na tisoče otkov ob dalmatinskem obrežju. Vzhodno od Soče ne prebiva niti eden italijanski kmet.

Italija hoče zasesti največji rudnik živega srebra na svetu v Idriji, svetovno znano Potojnsko jamo, kjer ne živi niti eden Italijan, bogate gozdove Kranjske in izborni ribiški obrežje Dalmacije, od katerega je prebivalstvo izključno odvisno. V pokrajinah, katere zahteva Italija, smo živeli od srede sedmega stoletja.

Mi Jugoslovani zahtevamo pravico na podlagi idej predsednika Wilsona, na podlagi samoodločevanja in edino naše upanje je naš veliki predsednik Woodrow Wilson in pravico ljubni čut ameriškega naroda.

Za Ilirijo SNZ: Ignacij Hudc, predsednik, 82 Cortlandt St., New York, N. Y.

Ladja začela ob mino. Pariz, Francija, 14. novembra. Francoska ladja za pobiranje min, "Pavot", ki je pobirala mine, katere so položili Turki v pristanišču Aleksandrija, se je danes razletela, ko je zadelo ob mino. Ubiti so bili štirje mornarji.

Slovenska-Hrvatska Zveza

Predsednik jih čita od odstavka do odstavka, na kar se po daljšem razmotrivanju odobri.

Glede jamčevine za bodoče leto vpraša glavni predsednik glavnega tajnika, če ima kake ponudbe od te ali one kompanije.

Brat Geshel pravi, da jih nima, ampak, da mu je pisal o tem brat Malnar in da je govoril o tem tudi Luka Stefanac.

Brat M. Pozanič predlaga in brat Arbanas podpira, da naj se bonde vzame pri oni kompaniji kot prvo leto. — Odbor je s tem popolnoma zadovoljen.

Brat predsednik predlaga, naj se pošlje predsedniku Združenih držav brzojavno zahvalo, ker se je tako lepo zavzel v odgovoru avstroogrske monarhije za Jugoslovane. — Se odobri.

Neodobrena podpora.

Mat Blažini, članu društva št. 27, se ne odobri, ker pravijo pravila, da mora biti odrezen prst v zadnjem članku, dočim pravi njegova nakaznica, da mu je bil odrezen prst v drugem članku.

Bolniška nakaznica George Starčevića, člana društva št. 9 se odloži do druge seje, da se dožene, kdaj je dotičnik zbolel, ker ni bil pravilno prijavljen društvenemu tajniku.

Luki Stefanecu, članu društva št. 6 se zdravniška nakaznica ne odobri, ker ni pravilno izpolnjena.

Valentinu Puškariću, članu istega društva, se ne odobri, ker je njegova bolniška izkaznica sumljiva in ker ni bil prijavljen društ. tajniku.

Naklada za mesec december se pošlje po pravilih SHZ.

S tem je dnevni red izčrpan in glavni tajnik zaključil sejo ob šestih zvečer.

Bodoča seja se vrši dne 4. novembra 1918.

Math Glanich, zapisnikar.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

A. R., South Fork, Pa. — Prvo lokomotivo je leta 1825 zgradil George Stephen na Angleškem.
F. L., Cleveland, O. — Za predsednika Združenih držav niso predpisane nikake sele. — Verige okoli cerkve nikakor ne pomenijo, da ima cerkev milijon denarja. Veriga je pa samo ograja.

NAZNANILO.

Tem potom naznanjam članom društva Ilirija šte. 24 SDPZ. v Iselinu, Pa., da prekličem sejo za nedoločen čas zaradi kužne bolezni; zato prej prosim cenjene člane, naj prinesejo v moje stanovanje assessment na bodoči mesec do 10. decembra.

Naznanim tudi prijateljem in znancem žalostno novice, da je umrl po kratki in mučni bolezni JOSIP NOVAK, star 44 let, doma pri Novi Cerkvi, okraj Celje. Bil je član društva št. 26 JSKJ. Bil je marljiv, šaljiv in poznan med ljudmi. Tukaj zapuša žalostno ženo in hčer. Bodi mu lahka svedobna zemlja!

Math. Zadavec, Iselin, Pa. P. O. Box 211. (16-18-11)

Iščem svojo sestro MARY GLAVAN. Imam ji nekaj zelo važnega sporočiti. Pred 5. leti se je nahajala v mestu Virginia, Minn. Cenjene rojake po Minnesoti prosim, da mi poročajo, če kateri ve, kje se nahaja sedaj moja sestra, ali naj se pa sama javi, ako bi v slučaju čitala te vrstice. — Frank Virant, 427 Palm St., Pueblo, Colo. (16-19-11)

Rad bi izvedel za naslov ALOJZIA SARC, doma iz Tabra pri St. Petru na Notranjskem. Izvedel sem, da se nahaja nekje v Jolietu, Ill. Zatorej prosim cenjene rojake, katerim je znan njegov sedanjí naslov, da mi ga blagovoli naznaniti, ali pa če sam bere te vrstice, naj se oglasi svojem prijatelju: Alois Fabec (podomače Zoller), Box 101, Morley, Las Animas Co., Colo. (16-19-11)

Rojaki, naročajte se na "Glas Naroda", največji slovenski dnevnik v Združenih državah.

NAZNANILO.

Tem potom naznanjam vsem članom in članicam društva štev. 42 v Oglesby, Ill., da se vrši sejo dne 1. decembra. Ker imamo na tej seji rešiti več važnega, zato je dolžnost članov in članic, da se te veseli, naj se oglasi na naslov: seje polnoštevilno vdeležje: ob Joseph Bogolin, 2312 Spring Garden Ave., N. S., Pittsburgh, Pa. (16-19-11)

Hubert Dular, tajnik.

Zelo rada bi izvedela za naslov svojega bratrance JOSIPA BENNETT, doma iz Rateč na Gorenjskem. Pred par leti je bil tukaj v Collinwoodu. Ker se mu pa tukaj ni dopadlo, povrnil se je nazaj v Butte, Mont. Ker se pa dosti v teh časih pripeti bolezní, bi pa tudi rada vedela, kako se mu še kaj godi; sicer bi mu pa tudi rada sporočila več važnih stvari. Zatorej pravilno prosim cenjene čitatele Glasa Naroda, in znanice, ako bi kdo vedel za njegovo sedanje bivališče, da bi mi ga blagovoli naznaniti. — Mrs. Mary Sepie, 16009 Waterloo Rd., Collinwood, Cleveland, O. (16-19-11)

Kje je moj bratranec LOUIS KLUM? Doma je iz Jurjevca pri Ribnici na Dolenjskem. Pred 4. leti je bil v Minnesoti, kje se sedaj nahaja, mi ni znano. Prosim cenjene rojake, ako kateri ve za njegov naslov, da mi blagovoli naznaniti, ali pa naj se sam oglasi njegovi sestrični: Fany Mohorčič, 1114 East 68th St., Cleveland, Ohio. (16-19-11)

Iščem se MATIJA URANKAR, doma iz vasi Spodnji Kašelj pri Devici Mariji v Polju. Pred par leti se je nahajal v Milwaukee, Wis. Prosim cenjene rojake, če kateri kaj ve o njem, da mi sporoči, ako pa sam čita ta oglas, naj se pa sam oglasi, poročiti mi imam nekaj važnega. — Joseph Zidan, Box 523, Ely, Minn. (16-19-11)

"Bela kuga" razsaja predvsem med delavskim narodom. Ali jo more podedovati otrok po svoji materi? — Odgovor nato najdete v SLOVENSKO - AMERIŠKEM KOLEDARJU za leto 1919.

SLOVENKE IN HRVATICE, POZOR!

Zelim dobiti služkinjo v starosti od 44 do 55 let. Plača po dogovoru. Natančneje se dogovorimo pisмено ali ustmeno. Katero seje polnoštevilno vdeležje: ob Joseph Bogolin, 2312 Spring Garden Ave., N. S., Pittsburgh, Pa. (16-19-11)

"Bela kuga" razsaja predvsem med delavskim narodom. Ali jo more podedovati otrok po svoji materi? — Odgovor nato najdete v SLOVENSKO - AMERIŠKEM KOLEDARJU za leto 1919.

DELO DOBI

4 do 5 gozdarjev za delati drva smrekove in logse sprusove. Plačam od kvarta \$2.60 ter vse orodje dam brezplačno in tudi fajlerje za žage brusiti dam brezplačno. Od logsov plačam \$2 za 1000 čevljev. Dober prostor in drevje je dobro. Hrana in stanovanje \$1 na dan, ali plačam na dan po \$4 in hrano. Več se poizve pri: Jos. Jurec, Box 579, Richwood, W. Va. (15-16-11)

Rad bi izvedel za naslov ANTONA PIEROVIC in JOHNA KOVAČIČ. Oba sta doma iz vasi Surje na Notranjskem. Prosim cenjene rojake, če kdo ve za njih naslov, da mi ga javi, najboljšje pa zanjui je, da se sama oglasi. — John Zidarič, Box 701, R. F. Co., Mayburg, Pa. (14-16-11)

Iščem svojega brata JOHNA KREJACIČ. Pred tremi leti se je nahajal v West Virginiji. Prosim sorodnike in znance, kateri zna za njegov naslov, naj mi ga naznani, ali naj se sam oglasi. — Stephen Krejacič, Box 3, McIntire, Indiana Co., Pa. (14-16-11)

Rada bi izvedela za naslov MARIJE MERTEL, doma iz vasi Dvorje, pošta Cerklje na Gorenjskem. Moje prejšnje ime je Marija Kos, doma iz St. Janža na Dolenjskem. Prosim jo, da se mi oglasi, ali pa če kdo ve za nje naslov, da mi ga naznani, za kar bom hvaležna. — Mrs. Mary Butara, R. F. D. 2, Johnstown, Pa. (15-18-11)

Vestno zdravilo dela čudeže.

Trinerjeva zdravila uživajo že 30 let renavadno zaupanje. — In to čisto po pravici, kajti vestnost izdelovatelja dobiva zaupanje in posplošenje pri kupcih. Zdej je bilo potreba nekoliko zvišati cene. — Mi smo se dolgo časa zoperstavljali naraščanju cen vseh potrebnih in razpošiljanja, toda novi vojni davki so nas prisilili nekoliko zvišati cene. — Vsa prijatelji Trinerjevih zdravil bo izprevidel, da mora tudi lekarnar plačati več, če smo mi prisiljeni plačati več in da se temu na noben način ni moglo izogniti. — Toda izvrstna kakovost in pristnost Trinerjevih zdravil bo v polni meri zadostila vsakega odjemalca.

TRINER-JEV ameriški Elixir grenkega vina

ima valed tega tako izvrstne uspehe, ker povzroča, da izgubi bolezen svoje izvore. Devdeset odstotkov vseh bolezni ima izvor v želodcu. Trinerjev Ameriški Elixir očisti želodec in odstrani iz črev vse zastale stvari ter strupene substance, ki so izvor uničujočih bacilov, ter uničujejo redno delovanje črev. V Trinerjevem zdravilu ni nobene kemikalije, pač pa samo izvrstna grenka zdravilna zelišča in rdeče vino. Pri zaprtju, neprebavi, glavobolu, migreni, nervoznosti, splošni oslabelosti ter pri posebnih želodčnih slabostih, pri premeni življenja žensk ali pri majnarjih in drugih delavcih, ki vdihavajo pline, se bo vsakdo lahko prepiral o učinkovitosti vrednosti tega zdravila.

V vseh lekarnah.

TRINERJEV LINIMENT

prodre vedno v pravi sedež bolezni in vsled tega je pri revmatizmu, nevralgiji, revmatičnih boleznih, okorelosti udov itd. njegova pomoč hitra in uspešna. Nadalje je tudi izvrstno sredstvo proti izvinjenju, napetosti, oteklina in po vdrgavanju mišic, po kopeli nog odstrani vso utrujenost. V vseh lekarnah.

TRINER-JEV ANTIPURIN je zelo uspešno in pomirjujoče anti-septično sredstvo za splošno notranjo uporabo. Uporablja se za grgranje, izpiranje ust, izpiranje ran, uljes itd. V vseh lekarnah.

Zadnja najvišja odlikovanja podeljena Trinerjevim zdravilom na mednarodnih razstavah: Zlata Svetinja — San Francisco 1915, Grand Prix — Panama 1916.

JOSEPH TRINER,

Manufacturing Chemist,

1333-1343 SO. ASHLAND AVE.,

CHICAGO, ILL.

Zadnji redbine Montberthier

Spisal Jean Rameau. — Za "Glas Naroda" priredil J. T.

12

(Nadaljevanje.)

— Koliko pa?
— Tristoisoč frankov.
— O, to ni nič. — To bo izborna trgovina. — Strie se bo naravnost zaljubil v grad.
— Kaj pa, če ne bom ugajala striciu?
— Ne bojte se, on zna ceniti lepoto. — Ali boste jutri pri procesiji?
— Da, tukaj za križem bom stala. — Ali boste tudi vi prišli?
— Seveda in sicer z gospodom Saverne. — Jutri bo imel dovolj prilike, da vas bo lahko občudoval.
— Mene pa vseno skrbi. — Torej mu moram ugajati?
— Ugajali mu boste.
— Ali ima rad blondinke?
— On ljubi blondinke, črnolaskes in vse.
— Njegova prva žena je bila nekoliko pohabljen in vsled tega je ni mogel trpeti.
— O moj Bog, potem bo pa...
— Ne bojte se... Le obličite obleko iz svilene museline.
— Za vašega setrica?
— Za vašega strica?
— Ah, gospod Saverne je dober poznavalec žensk. — On je ves navdušen za take malenkosti.
— Dobro, dobro, bom pa oblekla ono obleko — je rekla Nina.
In ker se je še vedno počutila slabo, je zahtevala še en poljub. Objeta od dveh močnih rok se je vračala skozi gozd.
Tiste noči ni spala, ampak je molila skoraj do jutra.

Deveto poglavje.

Nina se je zelo motila, ker je mislila, da gospod Saverne kar nora za šepastimi ženskami. Res, da se je poročil s tako žensko, toda to je storil iz drugačnih nagibov kot pa iz ljubezni. Za doto mu je namreč prinesla petstotisoč frankov.

Valinov stric je bil bogat — vreden je bil skoraj tri milijone — in vsled tega ni ničesar čudnega, če se je zadovoljil s tako žensko, ko je vendar lahko imel vsak hip drugo, samo če je hotel.

Bil je star nad petdeset let, pa je bil še vedno ves neumen za ženske. Marsikdaj je katera brskala po njegovih brkih, kar mu je zelo ugajalo. Bil je velik in stasit. Imel je izvanredno lepe roke in na mezinu je nosil prstan z velikim diamantom, katerega je kaj rad kazal svojim prijateljcem in jih z njegovo pomočjo lovil v svoje mreže.

Pred nekaj meseci je bil pa ta prstan odložen, kajti čutil je, da se stara. Včasih ga je zelo bolel želodec, in tudi gube na njegovem obrazu so postajale vedno bolj izrazite. Čutil je, da se mu bliža dan, ko ne bo mogel več nastopati napram ženskam kakor ljubimec, ampak se bo moral omejit na ožji krog svojih domačih.

Oh, kaj bi bil dal, če bi imela njegova prva žena otroke. Učitelj bi jim naročil in živel ter se veselil zunjini.

Toda otrok ni imel in postal je star.

Imel je sicer nečaka, toda ta velik mladenič, katerega je vzel kot svojega tajnika, mu je bil nekoliko prestar, da bi ga smatral za sina in nekoliko premlad, da bi ga imel za prijatelja.

Dokler je bil Mihael še mlajši, ga je imel zelo rad. Nosil je dolge lase in njegova lica so bila tako rdeča kot dvoje jabolk.

Tistega večera pa, ko sta se gospod Valin in gospodična Nina tako dolgo zamudila pri križu, se je gospod Saverne jezil na svoje ga nečaka. — Ta lahkoživec! — Bog ve, kaj dela v tem gnezdutako pozno v noč?

Mihael se je vrnil šele ob desetih v vilo in dobil svojega strica v kadihni. — Stopil je k njemu in ga objel rekoč:

— Dober večer, ljubi stric!
— Dober večer, fant! — Zakaj zlodja, me objemaš? — Kaj je pa bilo danes popoldne, a?

— O moj Bog, stric, — če mi dovolite, da vam vse povem...

Gospod Saverne je bil zelo radoveden. Tako radoveden, kot so skoraj vsi ostareli lahkoživec.

— Sem stopi, fant, sem stopi — je rekel in oči so se mu zablešale.

— Stric, jaz potrebujem tristoisoč frankov.

— Tristoisoč frankov? — Zakaj pa?

— Oženil se bom.

— Kaj? — je vzkliknil trgovec. — Ali je to vse, kar mi hočeš povedati?

— Ne, stric, še celo uro lahko govorim, pa še ne bom končal.

In res je Mihael takoj začel govoriti o Nini.

Vse mu je povedal, od začetka do konca, pojasnil mu je težavno stališče Montberthierjev, opisal vrednost gozda in krasoto gradu. In tekoma tega pripovedovanja so se njegove oči vedno bolj blešale, njegove kretje so postajale živahnije.

Pa saj ni čuda, slo je namreč za tristoisoč frankov.

— O, ljubi stric, vi ste že tolikokrat zahrepeneli po prijaznem družinskem življenju? — Poglejte, nocoj ga vam nudim. V velikem gradu, ki je praveči muzej, lahko vsi skupaj živimo. Boljše hčerke si ne morete misliti kot je gospodična Nina. — Nogavice vam bo pletla in sadje bo pripravljala za zimo. In upam, da bo kmalo prišlo na vrsto še nekaj malega, kar se vam bo vrtilo krog nog in vas vlelo zabrčke, če se boste pustili. — Česa želite še več? Morda papagaja, ki vas bo hvraščal, če ste dobro spali? — Dobro, tudi papagaja boste dobili. — In vse to, hčerka, oziroma nečakinja, vrt, gozd, grad in drobšč, ki bob prišel po par letih, vse to vas ne bo več stalo kot tristoisoč frankov. — To je čisto zastoj, kaj ne? — Prepričan sem, da boste svojo bodočo nečakinjo radovoljno dali še kakih tristoisoč frankov, ker bo tako prijazna in dobra z vami.

Gospodu Saverne se je vsakdo zameril, kdor je dvomil o njegovi dobrotljivosti. On je bil eden onih ljudi, ki so skozi okno metali denar, samo če jih je kdo opazoval.

— Moj dragi otrok — je odvrnil s takim obrazom kot da bi bil Ludovik XIV. Tristoisoč frankov bi dal za slamnato kočjo, samo če bi vedel, da si srečen v nji.

— Hvala vam, dragi stric.

— Toda...

— Ali si prepričan, da boš v tem gradu našel kar iščeš?

— Kaj?

— No, svojo srečo.

— Prepričan sem, da me nikjer drugod ne čaka kot v gradu.

— Ta beseda mi ugaja, moj fant. — Po teh besedah lahko presodim, koliko si star. — Ko sem bil jaz star petindvajset let, sem bil zel navdušen za grajske gospodične. — O ti mladost, mladost!

Po teh besedah je začel gospod Armand Saverne vihati brke. Ime mu je bilo namreč Armand, in tudi ženske so ga vse imenovala s tem imenom.

Zatem je zamižal in nadaljeval s komaj slišnim glasom:

— Kakšna pa je tvoja ljubica? — Ali je blondinka ali rjavolaska?

— Blondinka.

— Hm, to je pa slabo.

— Zakaj pa?

— Ker so blondinke ponavadi zelo mrzle, čeravno se najde med njimi tudi katera, ki je vroče krvi.

— Moja je nežna, nedolžna in lepa, stric.

— In sicer? — Ali je velika ali mala?

— Prej bi rekel, da majhna kot velika.

— Slabo, slabo.
— Že zopet?
— Seveda. — Majhne so zlobne, pravno so večsih zelo pikantne.
— Moja je najbolj pikantna, moj ljubi stric.
— Zlodja, tudi to ti je znano. — Ona ima torej vse najlepše lastnosti? — Ali bi jo lahko videl?
— Seveda. — Ravnokar sem vas hotel prositi za dovoljenje, če vam jo smem predstaviti.
— Dobro, dobro, pa mi jo predstavi.
— Ali hočete iti jutri z menoj?
— Kam?
— K Montberthierovim. — Jutri bo procesija skozi gozd. Na majhen hriček se bo vila, kjer je velik križ, katerega je Nina okrasila. — Ona bo pri križu, kjer je lahko vidite.
— Dobro, dobro, izvrstno! — je odvrnil lepi stric. — Jutri dopoldne bom šel k procesiji. Sedaj grem pa takoj spat, da bom imel čiste oči. Nikar ne sanjaj preveč o svoji osvoboditvi, fant, da ne bo prezgodaj.
Zatem je odšel gospod Saverne v spalnico.

(Dalje prihodnjic.)

Gospodarstvo na Slovenskem

Iz "Domoljuba".

Goriški deželni odbor je sporo more izposlovati, da bi veljala v Avstriji in na Ogrskem ista pravilnoročeni prasičkov. Pred mesecem dni se je namreč obrnil odbor na županstva s pozivom, naj se glasijo občinarji, ki hočejo kupiti mlade prasičke za rejo. Kdor se je prijavil, je moral plačati na račun 100 K za vsak rep. Goriški kmet se je zanašal, da mu preskrbi deželni odbor prasičke ter se ni sam nadalje pobrigal. Sedaj pa poroča odbor, da je ostala akcija brezuspešna, da naj vsakdo sam si preskrbi, ter da povrne predplačanih 100 kron.

Goriški deželni odbor je bil mnenja, da mu bo mogoče dobiti večje število prasičkov na Kranjskem in Stajerskem. Vidi se, da ne pozna sedanjih razmer v teh deželah. Na Kranjskem in Stajerskem stane pet do osem tednov star pujsk 250 do 350 K ter od osem do dvajset tednov še celo do 700 K, t. j. 20 do 30 krat več kakor pred vojno. Že iz teh cen se mora sklepati, da je tudi na Kranjskem in Stajerskem veliko pomanjkanje pujskov. Pujski so postali redkost. Zakaj pa?

Vzroke moramo iskati predvsem v predpisih o krmiljenju živine. Predpisi o porabi živil strogo prepovedujejo krmiti živino s krušnim žitom ali pa z moko iz njega, le mal del krmila se sme porabiti za živino. Ker pa je kmet, ki je prepustil postavu za človeško prehrano, prenuška, porabi kmet en del krmila, ki je rezerviran za živino, zase, oziroma za svoje delavce. Radi tega ne dobi živina dovolj krmila ali pa vsaj ne dovolj močne krmila. Posledice niso izostale. Pokazalo se je kmalu, da peša živina, posebno prasičereja. Vse postave, naj si bodo še tako pametne, pravične in dalekogledne, ne morejo izpremeniti naravnega zakona, ki pravi, da krava pri goben molze. Ta zakon se je uresničil posebno letos v prasičereji. Svinje skotijo navadno od šest do dvajset pujskov, letos pa so imele ponekod samo po dva do štiri, povprečno ne več kakor štiri do pet. Lahko se reče, da je bil letošnji svinjski zarod na polovico manjši, kakor normalno; vrhutega pa je treba upoštevati še dejstvo, da imamo sedaj mnogo manj svinj za pleme, kakor normalno. Radi tega nimamo letosni eno tretjino pujskov kakor pred vojno.

Svinje so imele samo po štiri do pet pujskov, ker je bila hrana prepriča in presihala. Svinja se mora krmiti pred in po skotenju z moko ali pa s kakim drugo enako močno krmom; ako se uporablja samo šibka pica, nima svinja dovolj mleka in skoti radi tega mnogo manj pujskov; namesto povprečno osem samo štiri. Ta naravni zakon se je letos dovolj jasno pokazal. Radi tega moramo zahtevati, da se v bodočih letih nem letu, ki prične s 1. avgustom t. l., prepusti kmetu ne le krmila, ampak tudi en del žita za krmilo. Poglejmo si, kaj zahtevajo Madžari. Grof Tisza je pred kratkim, na tozadnji seji v Budimpešti zahteval, da se mora prepustiti kmetu po 6 q ovsu za vsakega konja, za konje za dirke pa po 12 q ovsu ter za prasiče po 4 q in sicer polovico ječmena, polovico pa krmila. Madžari vedno vpivajo, da oni nosijo največ žrtev, da trpi vsled vojne najbolj njih gospodarstvo; ko gre pa za ureditev ječmenjskih in posebno prežitvenih razmer, nočejo ničesar slišati o skupnosti, ampak pravijo, naj si uredi Avstrija kakor more. Avstrijska vlada, ki je vsled svoje pogrešene notranje politike popolnoma brez moči napraviti Madžarom, se jim ne more upirati ter ne

deloma tudi svinjska mast, danes stane 1 kg svinjske masti, ako se sploh dobi, 60 do 80 K, ko smo imeli leta 1917 na Kranjskem Slovenskem Stajerskem in Koroskem 398.000 prasičev, jih ne bo sedaj več kakor 150.000, torej ni polovico; upoštevati moramo namreč okolnost, da so svinje radi slabe krmila mnogo manj pujskov skotile, kakor druga leta.

Da ne bo svinjereja popolnoma propadla, mora vlada pustiti kmetu mnogo več krmila kakor dosega, najmanj po 2 q žita ali krmila ter po 3 q krompirja za vsakega prasiča; vrhutega mora pripraviti krmilo onim, ki želijo piti prasiče.

Po vojni si bo treba ogledati na okoli, da dobimo plemensko živino od zunaj. Naš naravni zalagatelj je Hrvaška; tam je dovolj živine tudi sedaj; za Budimpešto, Dunaj, ter erar mora dati Hrvaška tišo in tisoč prasičev na mesec, ki bodemo združeni žnjo, je naravno, da nas bo zalagala. Na ta način bodemo zamašili velike vrzeli, ki nam jih je prizadela vojna. Žalostno pa bo, ako ostanemo še nadalje ločeni od Hrvaške-Slavonije. V tem slučaju se ne bo mogla opomoči živinoreja skozi mnogo rodov.

Zavzetje Perma.

Omsk, Sibirija, 15. novembra. Kakor se poroča iz Ekaterinburga, je bila boljševiška črta na fronti razbita in poveljnik Čeho-Slovakov general Gaida, je pričel fenzivo proti Permu. Zaradi brzogajnih težko se zavzete Perma se ni potrdilo, vendar pa se vsak čas pričakuje padec tega mesta.

Nemški poraz je imel uničujoč vpliv na boljševike. Revolucija v Avstriji pa jim daje pogum.

Boljševiška armada sestoji iz dveh delov: prvotnih boljševikov in rekrutov. Prvi se bore hrabro drugi pa nimajo nikakega veselja. Zaradi tega nesoglasja je bila od prta pot v Perm.

NAZNANILO IN ZAHVALA.

Tužnim srecm naznanjam vsem izročili materi črni zemlji telo ljubljene soproge, oziroma matere in sestre

MARIJE JESIH, roj. Mesojedec.

Težka je bila ločitev od ljubljeneh otrok, drugega moža in dobre brata. Toda naša živa vera in trdno upanje, da se enkrat zopet snidemo tana gori nad zvezdami, nam daje tolažbo, da moramo vstrajati v teh žalostnih časih.

Ranjka je bila rojena v Konopljah, fara Dobropolje, Dolenjsko, stara 28 let. Bila je članica treh društev, in sicer Slovan št. 3 SZS, Marija Pomagaj št. 42 JSKJ, ter cerkvenega društva sv. Ane. Preminila je 29. oktobra po kratki in mučni bolezni pljučnici in inluenci. Tukaj zapuša moža in 3 male otroke ter enega brata, v stari domovini pa stariše ter dve sestr.

Tem potom se najlepše zahvaljujem vsem darovalcem krasnih vencev, posebno pa še družtvu Slovan ter družinam Mesojedec, Župančič, Joe Germ in John Germ. Najlepša zahvala vsem, ki ste nam priskočili na pomoč v teh žalostnih časih.

Zalujoci ostali:

Matevž Jesih, soproj.
John, Mary in Henry, otroci.
Stefan Mesojedec, brat.
Pueblo, Colo., 1. nov. 1918.

NAZNANILO IN ZAHVALA.

Potrti globoke žalosti naznanjam vsem sorodnikom, prijateljem in znanem, da je umrl naš dobi soproj in oče

FRANK DOLINAR

dne 2. novembra po kratki in mučni bolezni. Pokojni je bil rojen v Zalnici pri Skofji Loki, Kranjsko, pred 40. leti. Tukaj zapuša ženo in 6 nedoroštih otrok ter 2 brata, v starem kraju pa brata in 4 sestre.

Dolžnost me veže, da izrekam presrečno zahvalo vsem, ki so nam pomagali v teh britkih urah, posebno pa družini Frank Hafner za pomoč in skrb v boleznih ter vsem onim, ki so spremili pokojnika k zadnjemu počitku.

Ti pa, nepozabljeni soproj, počivaj v miru!

Zalujoci ostali:

Marija Dolinar, soproga in otroci.
Rock Springs, Wyo., dne 8. novembra 1918.

SLOV. DELAVSKA

Ustanovljena dne 16. avgusta 1908

PODPORNA ZVEZA

Inkorporirana 22. aprila 1909 v državi Penna.

Sedež: Johnstown, Pa.

GLAVNI URAĐNIKI:
Predsednik: IVAN PROSTOR, 1098 Norwood R'd., Cleveland, Ohio.
Podpredsednik: JOSIP ZORKO, R. F. D. 2, Box 113, West Newton, Pa.
Glavni tajnik: BLAŽ NOVAK, 634 Main St., Johnstown, Pa.
1. Pom. tajnik: FRANK PAVLOVČIČ, 634 Main St., Johnstown, Pa.
2. Pom. tajnik: ANDREJ VIDRICH, 20 Main Street, Conemaugh, Pa.
Blagajnik: JOSIP ŽELE, 6502 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.
Pom. blagajnik: ANTON HOČEVAR, R. F. D. 2, Box 27, Bridgeport, Ohio.

NADZORNI ODBOR:
Predsednik nadzor. odbora: JOSIP PETERNEIL, Box 95, Willock, Pa.
1. nadzornik: NIKOLAJ POVŠE, 1 Grab St., Numrey Hill, N. S. Pittsburgh, Pa.
2. nadzornik: IVAN GROSELJ, 885 E. 137th St., Cleveland, Ohio.

POROTNI ODBOR:
Predsednik porot. odbora: MARTIN OBERŽAN, Box 72, East Mineral, Kans.
1. porotnik: FRANK TEROPČIČ, R. 1, Bononga, Ark.
2. porotnik: JOSIP GOLOB, 1916 So. 14th St., Springfield, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK:
Dr. JOSIP V. GRAHEK, 843 E. Ohio St., Pittsburgh, Pa.
Glavni urad: 634 Main St., Johnstown, Pa.

URADNO GLASILO:
"GLAS NARODA", 82 Cortlandt Street, New York City.

Cenjena društva, oziroma njih uradniki so nujno prošeni, pošiljati vse dopise naravnost na glavnega tajnika in nikogar drugega. Denar naj se pošlje edino potom Poštne, Expressne, ali Bančnih denarnih nakaznic, nikakor pa ne potom privatnih čekov. Nakaznice naj se naslavljaajo: Blaž Novak, Title Trust & Guarantee Co. in tako naslovljene pošiljajo z mesečnim poročilom na naslov gl. tajnika.

V slučaju, da opazijo društveni tajniki pri poročilih glavnega tajnika kake pomanjkljivosti, naj to nemudoma naznanijo uradu glavnega tajnika, da se v prihodnje popravi.

NAZNANILO IN ZAHVALA.

Tužnim srecm naznanjam vsem prijateljem in znanecm žalostno vest, da nam je nemila smrt vzela ženo-mater, oziroma sestro

FRANČISKO VODNIK, roj. Tušek.

Umrla je 11. oktobra po osemdesetih letih bolezni pljučnice in starosti 30 let. Tukaj zapuša mejo zalujočega moža in 5 nedolžnih otročev v starosti od 3 mesecev do 7 let in brata, v stari domovini pa stariše, 3 trate in 3 sestre. Rojena je bila na Trati nad Skofjo Goko, v Ameriko je prišla pred 8 leti.

Tem potom se iskreno zahvalim vsem, ki so nas obiskali in tolažili v tako težkih trenutkih. Lepa hvala njenemu bratu in Mrs. Čadež, ki je stregla pokojni in je prevzela v varstvo nedolžne otroke. Nadalje se zahvalim družini Novakovi. Zikerjevi, Sturmovi, Kesteljevi in Dolarijevi, ki so nas obiskali ter nam pomagali v tako težkih časih. Lepo se zahvalim mojemu bratu in njegovemu zetju, ker sta prišla pokojno spremit k večnemu počitku. Nadalje se zahvalim njenemu bratu, Miss Čadeževi, Miss Novakovi in Miss Zikerjevi za darovane vence ter vsem, ki so jo spremili k zadnjemu počitku.

Ranjko priporočam vsem blag spomin. Bodi ji lahka ameriška zemljica, naj počiva v miru!

Zalujoci ostali:
Simon Vodnik, soproj.
Samy, Joe, Frank, Annie in Fany, otroci.
Anton Tušek, brat.
Claridge, Pa., P. O. Box 453.

Odprava cenzure.

Pariz, Francija, 14. novembra. Časnikarska poročila, ki so poslana iz Pariza, niso več podvržena politični cenzuri in priznava se princip javne diplomacije. Ministrski predsednik Clemenceau se je izjavil v prilog najsvobodnejših časnikarskih brzojavnih možno.

Zalujoci ostali:

Joseph Bogolin, soproj.
Joseph, Mary in Rudolph, otroci.
Pittsburgh, Pa., 13. nov. 1918.
2312 Spring Garden Ave., N. S.

NAZNANILO IN ZAHVALA.

Sorodnikom, znanecm in prijateljem naznanjam, da mi je umrla žena

JEDERT BOGOLIN

dne 3. novembra po kratki, mučni bolezni v starosti 50 let. Tukaj zapuša mene zalujočega soproga in 3 nedoroštne otroke ter več sorodnikov in prijateljev.

Srečna hvala Martinu Kralju in njegovi soprogi, ker sta mi prišla na pomoč v težkih urah v času bolezni in smrti moje soproge. Zahvaljujem se tudi njeni sestrični Frances Abram za vso pomoč v težkih urah. Še enkrat lepa hvala vsem.

Tebi, nepozabljeni soproga in skrbna mati, naj bo lahka svobodna ameriška zemlja, v miru počivaj!

Zalujoci ostali:

Joseph Bogolin, soproj.
Joseph, Mary in Rudolph, otroci.
Pittsburgh, Pa., 13. nov. 1918.
2312 Spring Garden Ave., N. S.

Dr. LORENZ 644 Penn avenue Pittsburgh, Pa.

Moja stroka je zdravljenje akutnih in kroničnih bolezni. Jas sam se zdravim nad 23 let ter imam skušnje v vseh boleznih in ter snam slovensko, sate vas morem popolnoma razumeti in spoznati vašo bolezen, da vas odpravim in vrnem moč in zdravje. Skozi 23 let sem pridobil posebno skušnjo pr. zdravljenju moških bolezni. Zato se morete popolnoma zanesati na mene, moja skrb pa je, da vas popolnoma odpravim. Ne odlašajte, ampak pridite kmalu.

Jas odpravim zastupljeno kri, masuloje in lise po telesu, bolezni v grlu, izpadanje las, bolečine v kosteh, stare rane, živčne bolezni, ošablost, bolezni v mehurju, ledicah, jetrah in solodcu, cmenico, revmatizem, katar, slato filo, navduho itd.

Uradne ure so: V ponedeljkih, sredah in petkih od 9. ure zjutraj do 6. popoldne. V točkah, četrtkih in sobotah od 9. ure zjutraj do 8. ure svecer, ob nedeljah pa do 2. ure popoldne. — Fe nočti ne zdravim. Pridite osebno. Ne pozabite ime in naslov:

Dr. LORENZ, 644 Penn ave., Pittsburgh, Pa.

Nekateri drugi zdravilniki rabijo tolmacha, da vas razumejo. Jas sam hrvaško in le staro kraja, zato vas lahko zdravim, kar vas razumejo.